

Sanningens minut i försvarspolitik?

Oärlighet, förtiganden och ren lögn har varit inslag i senare tids rättskandaler. Rättmätiga krav har ställts på upprepning i träsket.

Det är dags att börja ställa sådana krav även på försvarspolitik, ett område där falskspel varit regeln sedan ett tjugotal år.

Det nya planeringssystem som infördes i början av 70-talet, skulle skapa samklang mellan försvarets uppgifter och resurser. Så blev inte fallet eftersom regeringen raskt struntade i spelreglerna. Systemets enda förtjänst är att vi så här i efterhand kan se hur gapet mellan uppgifter och resurser ökat. Enligt en försiktig uppskattning, grundad på en jämförelse mellan försvarsutgifter har vårt försvars styrka minskat med 1/3 i förhållande till omvärlden.

Det är emellertid värre än så: Huvuddelen av försvarsramen är fasta kostnader för anställd personal, värnpliktiga etc. Att ändra försvarets grundstruktur tar tid och hindras dessutom av ramvillkor om allmän värnplikt och inhemsk försvarsindustri, regionalpolitiska hänsyn etc.

Det innebär att den del av försvarskostnaderna som ger möjlighet att sätta upp moderna krigsförband genom att skaffa ny materiel och genomföra god utbildning fått vidkännas huvuddelen av bantningen. Konsekvensen är att krigsorganisationen i vad avser kvalificerade förband bortåt halverats.

Det är emellertid värre än så: Stormakternas styrkor i vår omvärld har utvecklats kvalitativt så att "hotet", dvs möjligheterna att invadera svenskt område, mångdubblats. Det gäller t ex attackflyget contra vår jakt där styrkerelationerna förändrats med minst en faktor 10 till vår nackdel. Det gäller kapaciteten för land-

stigning och luftlandsättning contra våra anfallsbrigader där våra möjligheter nedgått med en faktor 3.

Det är emellertid värre än så: En presumtiv angripare har utvecklat metoder för att snabbt slå ut väsentliga funktioner och bryta vår motståndskraft. Dessa metoder utprövas och övas redan i fredstid. Och våra metoder att möta ubåtsoperationer och sabotage håller knappast jämna steg.

Det är om detta sakernas tillstånd som debatten borde handla. Men regeringen har undvikit det genom ett genialt drag: man har beordrat ÖB att detaljutreda hur försvaret, nota bene armén, skall se ut i en oförändrad ram.

När så ÖB presenterar sin skiss, som alltså är en redovisning av konsekvenser om han inte får mer pengar, tas den glatt om hand av media som presenterar den som förslag till en mer strömlinjeformad, balanserad, effektivare och billigare armé. Därefter utbryter en våldsam intern debatt mellan generaler och överstar om hur skadan skall minimeras. Debatten ser för den utomstående ut att handla om vilken lösning som är den bästa. Und der Teufel lacht dazu.

Man kan se detta fenomen som en bankruttförklaring av den militära informationstjänsten. Men det var oundvikligt: Det är mer spännande att skriva om överstar som angriper varandra eller ÖB än om så komplicerade saker som operativa konsekvenser. Det är frestande för liberala tidningar att hyckla försvarsvilja (utan att behöva tala om priset) genom att ta ställning för ÖB mot överstar som bedriver bypolitik.

Felet är givetvis i grunden regeringens som än en gång förändrat spelets regler.

Men också ÖB:s som än en gång rättar in sig i ledet och håller god min i elakt spel. Han har ett alldeles tillräckligt underlag — sedan många år — för att säga att det är omöjligt att nå nu gällande säkerhetspolitiska och strategiska mål och vidmakthålla nu gällande operativa riktlinjer i nuvarande försvarsram. Alltså är det inte meningsfullt att nu lägga ned ytterligare ett otal manår på att utforma detaljstrukturer. Om han satt sig på hasorna och avkrävt regeringen nya riktlinjer hade han tvingat den till ett val mellan ett antal pinsamma alternativ:

- Avsätta ÖB och underkänna planeringssystemet.
- *Bevisa* att hotet minskat.
- Bestämma sig för vilka delar av landet som skall uppges tidigt.
- Förklara för allmänheten att vår förmåga att stå utanför krig eller försvara

vår självständighet minskat men att det inte är något att oroa sig för eftersom regeringen tar på sig ansvaret för det.

- Förklara att vi förlitar oss i högre grad på att supermakterna avskräcker varandra från att ge sig på Sverige.
- Öka försvarsanslaget drastiskt.

Försvarsutredning 88 har kommit mycken skada åstad. Mycken oro har skapats hos de redan hårt pressade officerarna. Politikerna har fått en chans att slinka förbi valet utan att ta ställning till alltmer känsliga frågor. Men ännu har inga oåterkalleliga steg tagits. Så länge inte den stora regementsslakten börjat och innan de första värnpliktiga fått sin milisutbildning på några få månader finns det möjlighet att ställa saken på sin spets och tvinga politikerna att spela ärligt. Åtminstone för tillfället.